

فهرست

یادداشت مترجم نُه

فصل اوّل: فرمانروایان قرن هجدهم: نیوتن و لاک

۱. اندیشه نیوتن و انتشار آن ۲
۲. انتشار نظریات لاک ۱۰

فصل دوم: دوره اوّل (۱۷۰۰-۱۷۴۰):

خداشناسی و اخلاق مبتنی بر احساس درونی

۱. خداشناسی ۱۵
۲. اخلاق مبتنی بر احساس درونی ۲۲
۳. فلسفه حسّ مشترک: کلود بوفیه ۲۵

فصل سوم: دوره اوّل (۱۷۰۰-۱۷۴۰)، دنباله: بارکلی

۱. اندیشه‌های فلسفی در دفتر یادداشتها ۳۳
۲. نظریه رویت ۳۷
۳. نامادّی مذهبی در مبادی معرفت انسانی و محاورات ۳۹
۴. افلاطونی مذهبی سیریس ۵۳
۵. نامادّی مذهبی آرتور کولیر ۵۶

فصل چهارم: دوره اوّل (۱۷۰۰-۱۷۴۰)، دنباله:

ادامه عقلی مذهبی لایب‌نیتس

- کریستیان وولف ۶۱

تاریخ فلسفه، قرن هجدهم

شش

فصل پنجم: دورهٔ اوّل (۱۷۰۰-۱۷۴۰)، دنباله

۷۱ جووانی باتیستا ویکو: فلسفهٔ تاریخ او

فصل ششم: دورهٔ اوّل (۱۷۰۰-۱۷۴۰)، دنباله: مونتسکیو

۸۱ ۱. طبیعت قوانین

۸۵ ۲. لیبرالیسم مونتسکیو

فصل هفتم: دورهٔ دوم (۱۷۴۰-۱۷۷۵) فلسفهٔ ذهن: کندياک

۹۳ ۱. ملاحظات کلی

۹۵ ۲. کندياک: تحلیل

۱۰۲ ۳. کندياک (دنباله): رساله در احساسها

۱۱۰ ۴. کندياک (دنباله): علم، زبان خوش ساخت

۱۱۲ ۵. شارل بونه

۱۱۴ ۶. دیوید هارتلی

فصل هشتم: دورهٔ دوم (۱۷۴۰-۱۷۷۵)، دنباله: نظریهٔ ذهن، دنباله:

نقد تشکیکی هیوم و مذهب اصالت احساس آدم اسمیت

۱۱۷ ۱. وجههٔ نظر هیوم

۱۲۰ ۲. نقد شناخت

۱۳۲ ۳. نقد دین

۱۳۸ ۴. اخلاق و سیاست

۱۴۱ ۵. آدم اسمیت، نظریهٔ پرداز اخلاقی

فصل نهم: دورهٔ دوم (۱۷۴۰-۱۷۷۵)، دنباله:

نظریهٔ ذهن، دنباله: ووونارگ

۱۴۷ ۱. زندگی و آثار

۱۴۸ ۲. نظریهٔ سنخهای مختلف ذهن

فصل دهم: دورهٔ دوم (۱۷۴۰-۱۷۷۵)، دنباله:

نظریهٔ طبیعت

۱۵۵ ۱. دیدرو، دالامبر و دایرةالمعارف

فهرست

هفت

- ۱۶۴ ۲. لامتری، دُلباک، هلوسیوس، مویرتویی
- ۱۷۶ ۳. بوفون و طبیعی مذهبان
- ۱۸۱ ۴. دینامیسم بوسکوویچ

فصل یازدهم: دوره دوم (۱۷۴۰-۱۷۷۵)، دنباله:

نظریات دربارهٔ جامعه: ولتر

- ۱۸۵ ۱. زندگی و آثار
- ۱۸۸ ۲. نظریهٔ طبیعت
- ۱۹۱ ۳. انسان و تاریخ
- ۱۹۶ ۴. تساهل

فصل دوازدهم: دوره دوم (۱۷۴۰-۱۷۷۵)، دنباله:

نظریات دربارهٔ جامعه، دنباله: ژان ژاک روسو

- ۱۹۹ ۱. زندگی و آثار
- ۲۰۰ ۲. نظریهٔ گفتارها
- ۲۰۸ ۳. نظریهٔ قرارداد اجتماعی
- ۲۱۵ ۴. اعلان ایمان کشیش ساوواپی

فصل سیزدهم: دوره سوم (۱۷۷۵-۱۸۰۰)

نظریه‌های احساس و ماقبل رمانتیسم

- ۲۲۱ ۱. عرفان و اشراق: سن مارتن
- ۲۳۰ ۲. لسینگ، هردر
- ۲۳۵ ۳. یاکوبی بر ضد مندلسزون، همستیر هویس
- ۲۳۸ ۴. فلسفه تامس رید

فصل چهاردهم: دوره سوم (۱۷۷۵-۱۸۰۰)، دنباله: دوام عقلی مذهبی

- ۲۴۵ ۱. اقتصاددانان
- ۲۴۸ ۲. نظریه پردازان پیشرفت

فصل پانزدهم: دوره سوم (۱۷۷۵-۱۸۰۰)، دنباله: کانت و فلسفه نقدی

۲۵۳	۱. زندگی و آثار
۲۵۵	۲. دوره ماقبل نقدی
۲۶۲	۳. رساله ۱۷۷۰
۲۶۵	۴. نظرگاه نقدی
۲۶۸	۵. نقد عقل محض: حسّیات استعلایی
۲۷۱	۶. نقد عقل محض (دنباله): تحلیل استعلایی
۲۸۵	۷. نقد عقل محض (دنباله): جدل استعلایی
۲۹۹	۸. عقل عملی
۳۰۹	۹. دین
۳۱۱	۱۰. قانون
۳۱۳	۱۱. قوه حکم
۳۱۹	۱۲. نتیجه
۳۲۱	۱۳. کانتیان و ضدکانتیان، در پایان قرن هجدهم

یادداشت مترجم

تاریخ فلسفه امیل بریه^۱، در متن اصلی آن، مشتمل بر هفت جلد است که در «نشر دانشگاهی فرانسه^۲» به کوشش پیر ماکسیم شول^۳ و آندره لویی لوروا^۴، در سه مجلد (۱. دوره یونان و روم باستان؛ ۲. قرون هفدهم و هجدهم؛ ۳. قرون نوزدهم و بیستم) چاپ شده است. عنوان جلد‌های هفتگانه آن به ترتیب عبارت است از ۱. دوره یونانی؛ ۲. دوره انتشار فرهنگ یونانی و دوره رومی^۵؛ ۳. قرون وسطی و دوره تجدید^۶؛ ۴. قرن هفدهم^۷؛ ۵. قرن هجدهم؛ ۶. قرن نوزدهم، دوره نظامها (۱۸۰۰-۱۸۵۰)؛ ۷. قرن نوزدهم، پس از ۱۸۵۰ و قرن بیستم. از این مجموعه تاکنون جلد‌های اول تا چهارم آن به فارسی ترجمه شده است. کتاب حاضر ترجمه جلد پنجم این مجموعه است که عمدتاً شامل فلسفه‌های نیوتن، لاک، بارکلی، وولف، ویکو، مونتنسکیو، کندیاک، هیوم، وونارگ، اصحاب دایرةالمعارف، ولتر، ژان ژاک روسو و بالأخره کانت است. موضوعات این جلد بیش و کم همان موضوعات جلد ششم تاریخ فلسفه فردریک کاپلستون، با عنوان از وولف تا کانت^۸ است، با این تفاوت که کاپلستون بخش بزرگی از این جلد (بخش چهارم) را تماماً به معرفی فلسفه کانت اختصاص داده است.

1. Emile Bréhier 2. Presses Universitaires de France (PUF)

3. Pierre-Maxime Schuhl 4. André-Louis Leroy

۵. تاریخ فلسفه، ج ۱: دوره یونانی، ج ۲: دوره انتشار فرهنگ یونانی و دوره رومی، نوشته امیل بریه، ترجمه علی مراد داوودی (چاپ اول: تهران، ۱۳۵۲، چاپ دوم: تهران، ۱۳۷۴ ش).

۶. تاریخ فلسفه، قرون وسطی و دوره تجدید، نوشته امیل بریه، ترجمه و تلخیص یحیی مهدوی (چاپ اول: تهران، ۱۳۷۷، چاپ دوم: تهران، ۱۳۸۰ ش).

۷. تاریخ فلسفه، قرن هفدهم، نوشته امیل بریه، ترجمه اسماعیل سعادت، تهران، ۱۳۸۵ ش.

۸. تاریخ فلسفه، از وولف تا کانت، نوشته فردریک کاپلستون، ترجمه اسماعیل سعادت و منوچهر بزرگمهر، تهران، ۱۳۷۳ ش.

من این کتاب را مستقیماً از متن فرانسوی آن ترجمه کرده‌ام، ولی پیوسته ترجمه انگلیسی آن را هم، که در انتشارات دانشگاه شیکاگو در امریکا منتشر شده است^۹، پیش چشم داشته‌ام، و علاوه بر آن، در بعضی موارد از ترجمه عربی^{۱۰} آن در انتخاب معادله‌ها بهره گرفته‌ام. با این همه، در ترجمه اصطلاحات فلسفی بیشتر به آنچه در این رشته در زبان فارسی رواج دارد وفادار مانده‌ام و چیزی از خود وضع نکرده‌ام. فهرستی از این اصطلاحات را، در پایان کتاب، در دو صورت فرانسه به فارسی و فارسی به فرانسه، آورده‌ام.

در ترجمه این کتاب، برای آگاهی بیشتر از مباحث آن، تا آنجا که ممکن بود از منابع موجود در زبان فارسی راهنمایی گرفته‌ام، به خصوص در بخش مربوط به فلسفه کانت به شرح مستوفایی که فروغی در معرفی آن در سیر حکمت در اروپا آورده و در آن چکیده این فلسفه «بسیار پیچیده و در هم» را به زبانی روشن بیان کرده است مراجعه کردم. پس از آن از کتاب فلسفه عمومی یا مابعدالطبیعه پل فولکیه^{۱۱}، ترجمه استاد فقید یحیی مهدوی و بخش کانت جلد ششم تاریخ فلسفه فردریک کاپلستون، ترجمه مرحوم منوچهر بزرگمهر، و از مقدمه مفصل و عالمانه مترجم دانشمند، جناب آقای عزت‌الله فولادوند بر ترجمه کتاب فلسفه کانت، نوشته اشتفان کورنر^{۱۲}، بسیار بهره گرفتم. کتاب تمهیدات، مقدمه‌ای بر هر مابعدالطبیعه آینده، اثر کانت، ترجمه دقیق و روشن جناب آقای دکتر غلامعلی حداد عادل و مقدمه جامع آن، که همه حاکی از فهم عمیق ایشان از این فلسفه است، از دیگر کتابهایی است که مکرر به آن مراجعه داشته‌ام. این کتاب نشان می‌دهد که می‌توان متنی به دشواری متن فلسفه کانت را به زبانی روشن و گویا به فارسی ترجمه کرد.

9. *The History of Philosophy*, vol V, The Eighteenth Century, by Emile Bréhier, 1971. Translated by Wade Baskin, the University of Chicago Press, Second Impression.

۱۰. تاریخ الفلسفة، الجزء الخامس، القرن الثامن عشر، ترجمة جورج طرابیسی، دارالطبیعة للطباعة والنشر، بیروت، ۱۹۸۳.

11. Paul Foulquié 12. Stefan Körner

یازده

یادداشت مترجم

در پایان لازم می‌دانم که از دوست گرامی جناب آقای لطف‌الله ساغروانی، که اهتمام بسزایی به نشر این‌گونه آثار دارند، و همچنین از همکاران ارجمند ایشان در انتشارات هرمس، به خصوص از سرکار خانم زهره نظری، که کار دشوار و دقیق حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی این کتاب را برعهده داشته‌اند، صمیمانه سپاسگزاری و قدردانی کنم.

اسماعیل سعادت

تیرماه ۱۳۹۰

